

FTAXP: 11.25.07

[https://orcid.org/ 0009-0009-4765-1795](https://orcid.org/0009-0009-4765-1795)

[https://orcid.org/ 0009-0003-8696-5208](https://orcid.org/0009-0003-8696-5208)

Қалдарбек А., Турекулова Ж.*

«Саясаттану» білім беру бағдарламасының 2 курс магистранты,
М.Әуезов атындағы ОҚЗУ. Шымкент, Қазақстан
доктор PhD, доцент. М.Әуезов атындағы ОҚЗУ. Шымкент, Қазақстан

**ЖҰМСАҚ КҮШ ТҰЖЫРЫМДАМАСЫ:
БАСТЫ ИДЕЯСЫ ЖӘНЕ ТЕОРИЯЛЫҚ МӘСЕЛЕСІ**

*Автор-корреспондент: turekaulova74@mail.ru

Түйін: Жаһандану үрдісі кеңінен таралып отырған және мәдениеттердің өзара ықпалдасуы мәселелері жағдайында ғылыми айналымға енгізілген «жұмсақ күш» термині барлық мемлекеттердің саяси бағытындағы өзекті мәселеге және маңызды зерттеу бағытына айналып отыр. Мақалада әлемдік саясаттағы басты тұжырым ретінде қарастырылып отырған «Жұмсақ күш» ұғымына теориялық талдау жасалынады. Жұмсақ күштің негізгі мәні, бағыттары, құралдары мен жүзеге асырушы тетіктері қарастырылады. Мақалада Батыс және ресейлік зерттеушілердің еңбегіне талдау жасау негізінде «жұмсақ күш» стратегиялық бағытына қатысты көзқарастарға талдау жүргізіледі. XX ғасырдың 80 жылдары саяси терминологияға енгізілген «жұмсақ күш» ұғымының ғасырлар қойнауынан бастау алатын тарихи шарттары зерттелінеді. Қазіргі кезеңдегі Америка Құрама Штаттары, Қытай Халық Республикасы және ислам әлемі тарапынан ұсынылып отырған «жұмсақ күш» саясаттарының ұқсастықтары мен айырмашылықтарына салыстырмалы талдау жасалынады. Әлемдік саясаттың негізгі проблемаларының желісінде және жалпы теориялық көзқарастар шеңберінде тәжірибелік мәселелер айқындалады.

Кілттік сөздер: Дж Най, жұмсақ күш, әлемдік саясат, жария дипломатия, геосаясат

МРНТИ: 11.25.07

[https://orcid.org/ 0009-0009-4765-1795](https://orcid.org/0009-0009-4765-1795)

[https://orcid.org/ 0009-0003-8696-5208](https://orcid.org/0009-0003-8696-5208)

Қалдарбек А., Турекулова Ж.*

магистрант 2 курса образовательной программы «Политология».
ЮКИУ им М.Ауэзова. Шымкент, Казахстан
доцент кафедры «Политология», ЮКИУ им М.Ауэзова. Шымкент, Казахстан

**КОНЦЕПЦИЯ «МЯГКОЙ СИЛЫ»:
ОСНОВНАЯ ИДЕЯ И ТЕОРЕТИЧЕСКАЯ ПРОБЛЕМА**

*Автор-корреспондент: Турекулова Ж turekaulova74@mail.ru

Аннотация: В условиях глобализации проблемы взаимодействия культур и мягкая сила стала актуальна в рамках политического курса любого государства. В статье дается теоретический анализ концепции «мягкая сила», как ключевого аспекта современной внешней политики ведущих мировых держав. Определяются основные ресурсы направления, инструменты и механизмы реализации мягкой силы. В статье анализируются концептуальные взгляды западных и российских исследователей по рассматриваемой проблеме. Исследуется исторические предпосылки понятия «мягкой силы». Проведен сравнительный анализ политики США, КНР и исламского мира по реализации политики мягкой силы. Рассматриваются основные тенденции и закономерности современной сложной геополитической ситуации, а также анализируется текущая политическая обстановка в мире.

Ключевые слова: Дж Най, мягкая сила, мировая политика, публичная дипломатия, геополитика

IRSTI: 11.25.07

<https://orcid.org/0009-0009-4765-1795>

<https://orcid.org/0009-0003-8696-5208>

Kaldarbek A., Turekulova Zh.

master's student of the educational program «Political Science».

M.Auezov SKRU, Shymkent, Kazakhstan

doctor PhD, Associate Professor. M.Auezov SKRU, Shymkent, Kazakhstan

**THE CONCEPT OF 1SOFT POWER1:
THE MAIN IDEA AND THEORETICAL PROBLEM**

***Corresponding author:** Turekulova Zh turekulova74@mail.ru

Abstract: In the context of globalization, the problems of interaction between cultures and soft power have become relevant within the framework of the political course of any state. The article provides a theoretical analysis of the concept of “soft power” as a key aspect of the modern foreign policy of the world’s leading powers. The main resources of the direction, instruments and mechanisms for implementing soft power are determined. The article analyzes the conceptual views of Western and Russian researchers on the problem under consideration. The historical background of the concept of “soft power” is explored. A comparative analysis of the policies of the USA, China and the Islamic world in implementing soft power policies is conducted. The article examines the main trends and patterns of the complex modern geopolitical situation, as well as analyzes the current political environment in the world.

Keywords: J.Nye, soft power, world politics, public diplomacy, geopolitics

Кіріспе

Әлемнің жетекші күш орталықтарының өз ықпалын кеңейту үшін қолданылатын құралдары жеткілікті түрде. Әскери күш пен экономикалық санкцияларды қамтитын қатал күшпен қатар, мемлекеттер халықаралық беделін нығайту үшін мәдени – рухани мұраларының ықпалын басқа да мәдениеттерге ықпал ету немесе ығыстырып шығару үшін қолдану саясаты кеңінен таралып отыр. Мұндай тұрғыдағы саясат XX ғасырдың 80 жылдарынан бастап әлемдік саясатта жаңа термин - «жұмсақ күш» ұғымының қалыптасуын тудырды.

Зерттеу тақырыбының өзектілігі ең алдымен қазіргі таңдағы әлемдік саясаттағы тәсілдер, әдістер мен әлемдік қауымдастықтағы ақпараттық-психологиялық технологиялардың жаңа нысандарының пайда болуы аясында «жұмсақ күш» ұғымы рөлінің артуымен айқындалады. Американдық саяси либерализм бағытындағы парадигма ретінде пайда болған саяси бағыт қазіргі таңда жетекші күш орталықтарының саясатын айқындаушы факторге айналып отыр. Позитивті жақтарымен қатар, демократиялық интервенция және Таяу Шығыстағы «Араб көктемі» революциялық жағдайларының алғышарттарын тудырған бұл ұғым аясындағы доктриналар мен жұмсақ күш ұғымының құралдарын жан-жақты зерттеуді қажетсінеді.

Зерттеудің мақсаты – әлемдік қауымдастық елдерінің сыртқы саясатындағы «жұмсақ күш» ұғымының теориялық талдауы негізінде, мәдениет, білім беру, сыртқы саясат және азаматтық қоғам салаларындағы жұмсақ күш құралдары мен бағыттарының қолдану ерекшелігін зерттеу болып табылады.

Зерттеудің әдістері ретінде, мемлекеттердің сыртқы саяси доктриналарын геосаяси теорияларды салыстыру үшін, салыстырмалық, жүйелік, контент - талдау әдістері қолданылды.

Зерттеудің ғылыми жаңалығы, Дж Най ұсынған «жұмсақ күш» тұжырымдамасының басты теориялық маңызын және мәселенің теориялық талдауы негізінде «жұмсақ күш» ұғымының басты мақсаттары мен бағыттарын зерделеумен айқындалады.

Теориялық талдау

2024 жылы мамыр айында Алматы қаласында ғалымдармен кездесу барысында ел Президенті Қ.К. Тоқаев, «Халқымыз қай заманда да жаңалыққа ашық, білімге, жасампаздыққа ұмтылған, бірлік пен ынтымақ құндылықтарын асқақтатқан. Бүгінгі таңда жоғары білім деңгейі, озық ойлау, азаматтық жауапкершілік, бірегей көптілділік және мәдени әртүрлілік ұлттық болмысымыздың негізгі құрамдас бөліктері және қазақтың жұмсақ күші деп аталатын негізгі элементтері болып табылады.», деп айқындауы осы ұғымның қазіргі таңдағы рөлін айқындайды [1]

Осы ұғымның мәнін айқындау үшін ең алдымен термин авторының еңбектеріне шолу жасау маңызды. XX ғасырдың 80 жылдары саясаттанушы Джозеф Най «жұмсақ күш» терминін енгізіп, оны ірі мемлекеттердің басқаларға күш арқылы мәжбүрлеу қысымын қолданбай, жұмсақ түрде ықпал ету мүмкіндігі ретінде анықтады. Іс жүзінде бұл процесс елдердің ізгі ниет пен серіктестік құру үшін өз құндылықтарын, мұраттарын және мәдениетін жариялап, басқа халықтардың санасына енгізу үрдісін білдіреді. Джозеф Най 1990 жылы «Көшбасшылық: американдық күштің өзгермелі сипаты» кітабында осы терминді алғаш рет ұсынады [2].

Жұмсақ күш концепциясының мәнін толыққанды айқындау үшін автор 2001 жылы «Американдық күштің парадоксы» кітабын басылымға шығарады [3]. Бұл еңбегінде Дж.Най «жұмсақ күш» мәніне тереңірек тоқталып өтеді. Кейіннен 2004 жылы, «жұмсақ күш» ұғымын тереңірек зерттеу, оның дұрыс түсінігін қалыптастыру, құрамдас элементтерін, тетіктерін жетілдіру мақсатында және Америка Құрама Штаттарының саясатындағы көрінісін сипаттауға бағытталған Дж. Найдың «Жұмсақ күш. Әлемдік саясатта табысқа қалай жетуге болады? атты еңбегі жарияланады [4].

Дж Най тұжырымына сәйкес, жоғары мәдени-рухани және моральдық беделі мінсіз мемлекеттің сыртқы саяси қызметі, қатты күш (Hard Power) парадигмасына сүйенетін мемлекетке қарағанда әлдеқайда тиімді және қалаған нәтижеге қол жеткізуге ықпал ететін әскери-күштің тұтқалары болып табылады.

Жалпы «жұмсақ күш» ұғымының саясатта белсенді түрде қолдануына қарамастан, зерттеушілер аталмыш тұжырымдаманың зерттеулері толыққанды еместігін алға тартады. Мәселен, Дж. Галлоротти пікірінше, «жұмсақ күш» тұжырымдамасы жеткілікті түрде теориялық жағынан қарастырылмаған [5,2].

А. Бохас болса бұл ұғымды абстрактілі түрдегі тұжырымдама деген баға береді [6,142]. К. Лэйн «жұмсақ күш» тұжырымдамасын Дж Най бастапқыда теория ретінде ұсынбаған, сондықтан оған берген анықтамалары түсініксіз және қарама-қайшы мәнде, деген баға береді [7, 54].

Саяси реализм бағытының негізін қалаған Ганс Моргентау өзінің тұжырымында ұлттық мүддені қамтамасыз ету бойынша ең маңызды ұғым ретінде күш тепе-теңдігін көрсетеді. Кеннет Валыц және Джон Миршаймер сияқты неореализм бағытының өкілдері халықаралық ортадағы күш ұғымының тиімділігін дәйектейді және барлық мәселелер осы шеңберде шешіледі деген ойды ұсынады. Соңғы уақытта жұмсақ күш ұғымы бірқатар ғалымдар тарапынан сынға ұшырап отыр. Ниалл Фергюсон осы тұжырымға қатысты сыни зерттеулерінің бірінде жұмсақ күштің ұлттық мүдделерге қол жеткізу үшін тым «жұмсақ» фактор екенін айтқан. Стэнфорд университетінің зерттеушісі Такеша Мацуда 2007 жылы жарық көрген «Жұмсақ күш және оның қауіптері: соғыстан кейінгі Жапониядағы АҚШ мәдени дипломатиясы және ұзақ мерзімдегі тәуелділік» атты еңбегінде, Екінші дүниежүзілік соғыстан кейінгі Жапонияның және Америка Құрама Штаттарының мәдени байланыстары шеңберіндегі қатынастарды айқындай отырып, өзара ықпал етудің басты факторы деген сипаттама береді [8]. Мацуда, Америка өзінің мәдениеті мен идеялары арқылы Жапонияға ықпал етті және бұл екі ел арасындағы өзара мәдени ықпалдастық болды. Жапондар мәдениеттің кейбір астарларын ішінара қабылдағанымен, кейбір

жағдайларда американдық мәдениет қарсылықтарға да ұшырады, деп жазады. Яғни Мацуда пікірінше «жұмсақ күш» бағытын екі жақты мәдени алмасу барысында пайдалану, мәдени империализмге қарағанда тиімдірек.

Ресейлік зерттеуші Е. Панова пікірінше, Дж Най ұсынған термин ол жаңа құбылыс емес, бұрыннан термин ретінде қалыптаспағанымен, тарихи түрде қалыптасқан құбылыс [9,13]. Шындығында ресейлік зерттеушінің пікірімен келісуге болады, себебі осы тұрғыдағы ұғым XIX ғасырда еуропалық отарлық державалардың өз саясаттарын дәйектеу мақсатында енгізген «отарлық прогресс идеясымен» ұштасатындығын ерекшелейміз. Сонымен қатар Е. Панова «жұмсақ күш» құралдарын қысқа мерзімді және ұзақ мерзімді деп бөлуді ұсынады. Ол сондай-ақ қысқа мерзімді «хабар алмасу» деп атайды және ғаламдық жаңалықтар арналарының ролін көрсете отырып, осы санатқа БАҚ-ты қосады [10,178].

Нәтижелер және талқылау

Жұмсақ күш және мәдени дипломатия терминдері XX ғасырда саяси қолданысқа енгенімен, мәдени алмасу идеясы –немесе мәдени экспансия түрінде жүзеге асырылатын саясат тарихи тамыры терең мәселе, яғни, кез келген басқа елдердің аумақтарын ең алдымен қарудың күшімен жаулап алу, кейіннен бақылау орнатқан аумақтарға өз идеологиясын тарату сыңарлас ұғымдар болып табылады. Халықаралық қатынастар саласында жаулап алу саясатымен қатар, өркениеттік тәсілдер арқылы өз ықпалын кеңейту мақсатындағы бағыт, ежелгі Қытай философы Конфуций ойларында көрініс тапқан. Ол бойынша: «заңдар мен жазалау арқылы ғана тәртіпті сақтау барысында халықтың бойында қорқыныштан басқа сезімдер болмайды, ал дәстүр арқылы басқарып, халық бойында ізгіліктерді тереңдету қалаған ойға жеткізеді» [11, 143].

Антикалық заманда грек-рим өркениетінің әлемдегі үстемдік күші дәріптеліп, антикалық мәдениет барлық халықтарға бейбітшілік пен гүлденуді ұсынған тұжырым ретінде қаланды. А. Македонскийдің жорықтарының да негізгі идеологиялық ұраны – артта қалған варвар елдерге мәдениет пен ізгілікті тарату болды. Орта ғасырда еуропа елдерінде христиандық діни-саяси идеялар, ал Арабия жарты түбегінде туындаған ислам дінінің негізінде жабайы халықтарға ислам дінін тарату - ізгілік пен қайырымдылық, заңдылықты дәйектеп таратумен теңестірілді. Осы тарихи идеялар біздің заманымызда «жұмсақ күш» түрінде тұжырымдалып, мемлекеттердің сыртқы саясатының басты бағытына айналып отыр.

Жұмсақ күш терминін бірқатар сыртқы және ішкі факторлар шеңберінде қарастыруға болады.

Сыртқы факторлар құрамына төмендегі мәселелер жатады:

- сыртқы саясаттың негізгі бағыттары мен халықаралық қауымдастық шеңберіндегі мемлекеттің беделі;
- әлемдік саяси аренадағы геосаяси жағдайы мен мәртебесі;
- өркениеттік мәртебесі;
- мемлекеттің саяси және экономикалық даму үлгісі;
- мемлекеттің даму стратегиясы мен іс жүзінде оны жүзеге асыру жағдайы;
- елдің ақпараттық әлеуеті, оның коммуникациялық күші;

Жұмсақ күш бағытына ықпал ететін ішкі факторларға төмендегі мәселелерді енгіземіз:

- мемлекеттердің ресми идеологиясы;
- елдің әл-ауқатының жағдайы;
- ұлттық идеясы мен рухани құндылықтар бағыты;
- ұлттың ділі;
- елдің мәдени даму деңгейі.

Осы келтірілген факторлар елдің тартымды және оң имиджінің қалыптасуына алғышарт болып табылатын бағыттар. *Ол төмендегідей жағдайлардан көрініс табады:*

- жаһандық саясаттың негізгі қатысушыларының өз мүдделері мен стратегияларын жүзеге асыру мақсатындағы қолданатын материалды емес құралдары;

- бейбіт жол арқылы өз мүдделеріне қол жеткізу.

Жұмсақ күш саясатын тиімді жүзеге асырудың төмендегідей межселерін айқындаймыз:

- қандай да бір мемлекеттің тілі және оның әлемде танымалдыққа ие болу қарқыны;

-туризм, спорт және мәдени алмасулар;

- білім беру жүйесіндегі академиялық ұтқырлық бағыты;

- ақпараттық соғыстар жүргізе білу әлеуеті;

- көші-қон саясаты;

- түрлі диаспоралар шеңберінде құндылықтарды тарату;

- жария дипломатия бағыты.

Қазіргі таңда әлемнің жетекші орталықтары тарапынан «жұмсақ күш» саясатының түрлі бағыттары ұсынылып отыр. Мысалы, Америка Құрама Штаттары саясатында «жұмсақ күш» ұғымының аясында ақылды күш («smart power») ұғымы айқындалады. Бұл – ақпараттық қорларға негізделген және интернет кеңістігі мен коммуникациялық ортаны бақылауға бағытталған саясат [12,54]. 2009 жылы Х. Клинтон АҚШ тарапынан ақылды күш қолданылатын бес маңызды мақсаттарды төмендегі түрде айқындаған:

- әріптестермен ынтымақтастық механизмдері арнасын кеңейту;

- Америка ұстанымдарымен келіспейтін тараптармен де өзара ықпалдастыққа түсу;

-даму идеясын американдық күштің негізі ретінде алға жылжыту;

-қақтығыстық әлеуеті үлкен аймақтарда әскери және азаматтық күштерді біріктіру;

-маңызды американдық күштерді, оның ішінде экономика мен елдің имиджін нығайту [12,6.54].

Танымал саяси қайраткер Збигнев Бжезинский ұлттық мемлекеттер әлемдік аренадағы басты субъект болып танылғанымен, интернационалдық саяси жүйеде трансшекаралық жаһандық үдерістер басымдыққа айналып келеді деп зерделейді [13].

З.Бжезинскийдің тұжырымдамасына сәйкес, әлемдік көшбасшылық АҚШ еліне тиесілі болуы тиіс және ол американдық бастамамен ағылшын тілінде еркін сөйлейтін жоғары ұтқырлыққа ие, космополиттік дүниетанымға ие жаһандық элита қалыптастыруға шақырады.

Әлемдік көшбасшы елге айналып келе жатқан Қытай Халық Республикасы да өзінің сыртқы саясатында жұмсақ күш бағытын ұтымды қолдануда. Ресми түрде жұмсақ күш термині Қытай Коммунистік партиясының 17 съезінде 2007 жылы жарияланды [14].

Осы мақсатты жүзеге асырудың басты элементтерінің бірі ретінде Конфуций институттары деп аталатын бүкіл әлемде қытай тілі мен мәдениетін насихаттау орталықтарының ашылуы, сондай-ақ 2008 жылы Пекинде Олимпиаданың өткізілуі болды [15].

Алғашқы Конфуций институты 2004 жылы 21 қарашада Оңтүстік Кореяның Сеул қаласында құрылды. 2011 жылы 105 елде 350-ден астам Конфуций институты және 67 елде 500 Конфуций тобы жұмыс істейді, олардың жалпы саны 500 000-ға жуық.

XX-XXI ғасырларда атлантистік геосаяси заңдылықтарға балама ретінде қытайлық саяси процестерді зерттеу бағыты қалыптасты. Әлемдік геосаяси турбуленттік жағдайындағы мемлекеттердің мәртебесіне қатысты «Мемлекет-өркениет» (Civilization State) тұжырымдамасы айрықша маңызға ие [16].

Ол бойынша, мемлекет - өркениет - бұл халықаралық қатынастар теориясына сәйкес ұлттық мемлекет қатарына кірмейді және либерализм теориясына сәйкес «әлемдік үкімет болып табылмайды. Мұндай тұрғыдағы мемлекет жаһандық ауқымға ұмтылмайды және идеология, мәдениет, шекаралардың өзгерісіне қарамастан, орталықтандырылған империя

түрінде өмір сүруі мүмкін. Бұл тұжырым британдық журналист Мартин Жактың еңбегінде жалғасын тауып, автор Қытайдың экономикалық күші болашақ әлемнің саяси және мәдени ландшафтын өзгертетін фактор деп атап көрсетеді [17].

Ислам әлемі геосаясатындағы маңызды буын жұмсақ күш бағыты болып табылады. Жалпы ислам шынайы саясат (realpolitik) ұғымымен жанасатын бірегей идеология ретінде танылады. XX ғасырдың соңында КСРО күйреуіне байланысты коммунизм идеясының құлдырауы, осы мәселеден келіп Таяу Шығыс елдерінде панарабизм идеясының да жойылуы, мұсылман елдері тарапынан әлемдік қауымдастыққа ықпал ету бойынша өзіндік ұстанымдарды алға тартуды ұсынды. Араб ұлтшылдығы ұтымды 22 араб елін біріктіретін идея болып табылғанымен, әлемдік саяси аренада бұл аса ықпалға ие болмайтын бағыт. Сондықтан қазіргі таңда сунниттік ислам әлемінің орталығы Сауд Арабиясы мен Парсы Шығанағының араб монархиялары тарапынан және шииттік бағыт орталығы Иран Ислам Республикасы тарапынан жаңа геосаяси құрал исламдық жұмсақ күш құралдары ұсынылуда. Олар:

- халқының басым бөлігі мұсылман елдерге қаржы-инвестициялық қолдау көрсету;
- мешіттер құрылысын қаржыландыру;
- діни ОҚЗУға жергілікті жастарды мұсылман елдеріне шақыру.

Ислам мәдениетінің ірі орталығы ретінде Сауд Арабиясы орасан зор жұмсақ күшке ие. Ең киелі діни орындары ел ішінде орналасқан. Жыл сайын үш миллионға жуық адам қажылық парызын өтеу үшін Меккеге қажылыққа баруы да елдің тартымдылығын арттыратын күш.

COVID-19 дағдарысы жағдайында бірқатар елдер медициналық дипломатия тәжірибесі арқылы жұмсақ қуатты құру, халықаралық мәртебесін көтеру және басқа елдерді өз ықпал арнасына тарту мүмкіндігін пайдаланды. Солардың бірі – Үндістан. Елде әлемдегі ең ірі COVID-19 вакцина зауыты орналасқан және осы және басқа да өндірістік артықшылықтардың арқасында ол миллиондаған вакциналарды шетелде шығарды, сыйға тартты. Үндістан Непал және Бангладеш сияқты көрші елдерге басымдық беріп, вакцина дипломатиясына стратегиялық көзқарасты ұстануда. Сарапшылардың пікірінше, бұл тәсіл Үндістанға аймақтық ықпалын нығайтуға көмектеседі және Қытайдың ықпалына қарсы әрекет етеді.

Қорытынды

Сарапшылар жұмсақ күштің елдерге, олардың халқына, бизнесі мен ұйымдарына барлық нысандары мен өлшемдері үшін пайдалы екендігін алға тартады. Күшті ұлттық бренд және жұмсақ күш туралы оң түсініктер елдің инвестициялық күші болып табылады және тауарлары мен қызметтерінің сапасы үшін беделін арттыратын фактор ретінде танытуға мүмкіндік береді. Сондай-ақ бұл елге өз көршілерінің құрметіне ие болуға, ресурстарын нарыққа шығаруға және халықаралық аренада көрсететін имиджін қалыптастыруға мүмкіндік береді.

Дегенмен барлық сыртқы саясат құралдары сияқты жұмсақ күштің де шектеулері бар және оны елдердің ұлттық мүдделерін алға жылжытатын жалғыз механизм ретінде қарастыруға болмайды. Ең алдымен, сарапшылар жұмсақ күш саясатының жалпы күшті алмастыра алмайтынын алға тартады.

Әдебиеттер тізімі:

1. Токаев рассказал об элементах «казахской мягкой силы, или soft power» // <https://www.nur.kz/politics/kazakhstan/2110356-tokaev-rasskazal-ob-elementah-kazahskoy-miyagkoy-sily-ili-soft-power/>
2. Nye J. Bond to lead: The changing nature of American power. New York. 1990. 174 p.
3. Nye J. The paradox of American power: Why the world's only superpower can't go it alone. New York. 2002. 222 p.

4. Nye J. Soft power: The means to success in world politics. New York. 2004. 130 p.
5. Gallarotti G. Soft Power: What it is, Why it's Important, and the Conditions Under Which it Can Be Effectively Used. – Division II Faculty Publications. 2011. 57 p.
6. Bohas A. The Paradox of Anti-Americanism: Reflection on the Shallow Concept of Soft Power // Global Society. Vol. 20, No. 4. October, 2006. P. 133 - 153.
7. Layne Ch. The Unbearable Lightness of Soft Power // Soft power and US foreign policy : theoretical, historical and contemporary perspectives.- Routledge studies in US foreign policy. P.54 -58.
8. Takeshi Matsuda Soft Power and its perils: US Cultural Policy in Early Postwar Japan and Permanent Dependency. Stanford University Press, 2007. 394 p.
9. Панова Е.П. «Мягкая власть» как способ воздействия в мировой политике : автореферат дис.... кандидата политических наук: 23.00.04 / Панова Елена Павловна; [Место защиты: Моск. гос. ин-т междунар. отношений]. Москва, 2012. 26 с.
10. Панова Е.П. Высшее образование как потенциал мягкой власти государства по специальности «Политика и политические науки» // Вестник МГИМО Университета. Выпуск № 2. 2011. С. 146-160.
11. «Лунь юй» («Беседы и высказывания» Кун Фу-цзы). Перевод В.А. Кривцова // Древнекитайская философия. Т.1. Москва. Мысль, 1972.
12. Акифи Ахмад Хайбар. Программы международных образовательных обменов и молодежного сотрудничества как инструменты «мягкой силы»: диссертация ... кандидата политических наук: 5.5.2. / Акифи Ахмад Хайбар; [Место защиты: ФГБОУ ВО «Санкт-Петербургский государственный университет»]. Москва, 2022. 574 с.
13. Бжезинский Зб. Выбор: мировое господство или глобальное лидерство. Москва: Международные отношения, 2010. 262 с.
14. Falk Hartig How China Understands Public Diplomacy: The Importance of National Image for National Interests // International Studies Review. 2016. Vol. 18, No. 4. P.655-680
15. Klimes Ondrej. China's Cultural Soft Power: The Central Concept in the Early Xi Jinping Era (2012–2017). 2018. [электрон. ресурс]. URL: https://www.researchgate.net/publication/323965522_China's_Cultural_Soft_Power_The_Central_Concept_in_the_Early_Xi_Jinping_Era_2012-2017/citation/download
16. Zhang Weiwei China wave: rise of a civilizational state. – World Century Publishing Corporation, 2012. 205 p.
17. Jacques M. When China rules the world : the end of the western world and the birth of a new global order. New York : Penguin Press 2009. 550 p.

References list:

- 1 Tokaev rasskazal ob elementah «kazahskoj myagkoj sily, ili soft power» // <https://www.nur.kz/politics/kazakhstan/2110356-tokaev-rasskazal-ob-elementah-kazahskoy-myagkoy-sily-ili-soft-power/>
- 2 Nye J. Bond to lead: The changing nature of American power. New York. 1990. 174 p.
- 3 Nye J. The paradox of American power: Why the world's only superpower can't go it alone. New York. 2002. 222 p.
- 4 Nye J. Soft power: The means to success in world politics. New York. 2004. 130 p.
- 5 Gallarotti G. Soft Power: What it is, Why it's Important, and the Conditions Under Which it Can Be Effectively Used. Division II Faculty Publications. 2011. 57 p.
- 6 Bohas A. The Paradox of Anti-Americanism: Reflection on the Shallow Concept of Soft Power // Global Society. Vol. 20, No. 4. October, 2006. P. 133-153.
- 7 Layne Ch. The Unbearable Lightness of Soft Power // Soft power and US foreign policy : theoretical, historical and contemporary perspectives. Routledge studies in US foreign policy. P.54-58.
- 8 Takeshi Matsuda Soft Power and its perils: US Cultural Policy in Early Postwar Japan and

Permanent Dependency. Stanford University Press, 2007. 394 p.

9 Panova E.P. «Myagkaya vlast'» kak sposob vozdejstviya v mirovoj politike : avtoreferat dis.... kandidata politicheskikh nauk: 23.00.04 / Panova Elena Pavlovna; [Mesto zashchity: Mosk. gos. in-t mezhhdunar. otnoshenij]. Moskva, 2012. 26 s.

10 Panova E.P. Vysshee obrazovanie kak potencial myagkoj vlasti gosudarstva po special'nosti «Politika i politicheskie nauki» // Vestnik MGIMO Universiteta. Vypusk № 2. 2011. S. 146-160.

11 «Lun' yuj» («Besedy i vyskazyvaniya» Kun Fu-czy). Perevod V.A. Krivcova // Drevnekitajskaya filosofiya. T 1. Moskva. Mysl', 1972.

12 Akifi Ahmad Hajbar. Programmy mezhhdunarodnyh obrazovatel'nyh obmenov i molodezhnogo sotrudnichestva kak instrumenty «myagkoj sily»: dissertaciya ... kandidata politicheskikh nauk: 5.5.2. / Akifi Ahmad Hajbar; [Mesto zashchity: FGBOU VO «Sankt-Peterburgskij gosudarstvennyj universitet»]. Moskva, 2022. 574 s.

13 Bzhezinskij Zb Vybor: mirovoe gospodstvo ili global'noe liderstvo. Moskva: Mezhdunarodnye otnosheniya, 2010. 262 s.

14 Falk Hartig How China Understands Public Diplomacy: The Importance of National Image for National Interests // International Studies Review. 2016. Vol. 18, No. 4. P:655-680

15 Klimes Ondrej. China's Cultural Soft Power: The Central Concept in the Early Xi Jinping Era (2012–2017). 2018. [электрон. ресурс]. URL: https://www.researchgate.net/publication/323965522_China's_Cultural_Soft_Power_The_Central_Concept_in_the_Early_Xi_Jinping_Era_2012-2017/citation/download

16 Zhang Weiwei China wave: rise of a civilizational state. – World Century Publishing Corporation, 2012. 205 p.

17 Jacques M. When China rules the world : the end of the western world and the birth of a new global order. New York : Penguin Press 2009. 550 p.

Авторлар туралы мәліметтер: **Турекулова Жұлдыз Елтаевна** - PhD доктор, «Саясаттану» кафедрасының доценті, М. Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті, Шымкент қ., Қазақстан Республикасы. E-mail: turekulova74@mail.ru. Тел: +77011455162